

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

טופס סילבוס לסטודנט

המחלקה לחינוך תש"פ 2023-2024

התוכנית לפסיכולוגיה חינוכית

שם הקורס: פסיכופתולוגיה א+ב

מס' קורס: סמ' א' 12920202 סמ' ב' 12920212

שם המרצה: ד"ר מוטי בניטה

דואר אלקטרוני: benita@bgu.ac.il

שעות קבלה: לפי תיאום מראש

תיאור הקורס

זהו קורס מתקדם לתואר שני המספק סקירה של תחום הפסיכופתולוגיה ההתפתחותית, עם דגש על ממצאי מחקר עדכניים. פסיכופתולוגיה התפתחותית היא מסגרת תיאורטית רחבה המאפשרת לחקור את הופעתן של הפרעות פסיכולוגיות בילדות. היא משלבת את היתרונות של מספר דיסיפלינות מחקריות, כולל פסיכולוגיה קלינית, התפתחותית, חברתית, פסיכיאטריה, אפידמיולוגיה ומדעי המוח. הקורס יסקור מגוון של הפרעות פסיכיאטריות האופייניות לילדים, ואת המחקרים הרלוונטיים אליהן. בנוסף יינתן דגש למושגי מפתח כגון גורמי סיכון ועמידות, כמו גם למנבאים מוקדמים של פתולוגיה. הקורס ישלב בין מבט תיאורטי לבין הידע הנדרש לפסיכולוג החינוכי בשטח- האטיולוגיה והדיאגנוסטיקה לכל הפרעה. בהתאם למבנה זה יכלול הקורס מרכיב פרונטלי יחד עם דיונים ועבודה סביב תיאורי מקרה. מודל הקורס עובד לפי הרעיון שאתן scientists-practitioners – כלומר עוסקות בפרקטיקה המבוססת על ידע מדעי. לכן, חלק ניכר מהקורס יוקדש לצבירה והצגה של ידע מדעי העוסק בתחום של פסיכופתולוגיה התפתחותית.

יעדי הקורס

עם תום הקורס הסטודנטיות יהיו מסוגלות לדברים הבאים:

1. לדון באופן ביקורתי באופן שבו פסיכופתולוגיה באה לידי ביטוי בילדים, והקשר שלה לתהליכי התפתחות.
2. לחפש במאגרי מידע מאמרים אמפיריים העוסקים בפסיכופתולוגיה, לקרוא ולנתח את ממצאיהם, ולהציג אותם בפני הכיתה.
3. לערוך אינטייק בילדים ונוער, ולגבש אבחנה מبدלת.
4. לנתח תיאורי מקרה באופן אינטגרטיבי.

לוח זמנים מפורט

סמסטר א'

רפרט	פרק מספר	נושא	תאריך	שיעור
	ללא קריאה	הצגת הקורס	1.1	1
	Merrell et al. – Chapter 10	פסיכופתולוגיה ובית הספר	8.1	2
	Beauchaine et al., (2018)	מבוא לפסיכופתולוגיה התפתחותית	15.1	3
	Beauchaine & Hinshaw, Chapter 2	נוזולוגיה – DSM ואלטרנטיבות	22.1	4
	Stifter & Dollar (2016)	טמפרמנט ופסיכופתולוגיה	29.1	5
Coping and child psychopathology	Masten (2013)	גורמי סיכון, חוסן ומניעה	5.2	6
Complex PTSD	Kendall & Butcher (2018), Chapter 10	טראומה ופוסט טראומה	12.2	7
Social anxiety disorder	Kendall & Butcher (2018), Chapter 11	הפרעות חרדה	19.2	8
Tourette syndrome and OCD	Kendall & Butcher (2018), Chapter 12	OCD	26.2	9
Bipolar disorder	Kendall & Butcher (2018), Chapter 13	הפרעות מצב רוח	4.3	10
Specific learning disorder	Kendall & Butcher (2018), Chapter 14	הפרעות נירור- התפתחותיות	11.3	11

סמסטר ב'

	פרק מספר	נושא	תאריך	תאריך
		טקס יום השואה	6.5	1
		יום הזכרון	13.5	2
Bulimia nervosa	Kendall & Butcher (2018), Chapter 16	הפרעות אכילה	20.5	3
Psychopathy	Kendall & Butcher (2018), Chapter 18	הפרעות אנטיסוציאליות	27.5	4
Treatment of ADHD	Kendall & Butcher (2018), Chapter 19	ADHD	3.6	5
High functioning autism	Kendall & Butcher (2018), Chapter 20	אוטיזם	10.6	6
	King et al. (2017)	הריאיון הפסיכיאטרי	17.6	7
	King et al. (2017)	הריאיון הפסיכיאטרי	24.6	8
	Wilmshurst (2017)	תרגול אינטייק	1.7	9
		תרגול אינטייק	8.7	10
		סיכום	15.7	11

השיעור יתקיים במתכונת של סמינר. אחת ממטרות הקורס היא לעודד את הסטודנטיות לקרוא אוסף מאמרים רלוונטיים בתחום על מנת להרחיב את היקף הידע בתחום ולעודד השתתפות פעילה ואקטיבית של כל אחת מכן.

קריאה

לקראת כל שיעור יש לקרוא פרק בספר. את הפרקים אעלה בעצמי ל - Perusall

שאלה שבועית על חומר הקריאה

בכל שבוע תתבקשו לנסח שאלות **מהותיות** הקשורות לחומר הקריאה ולנהל דיון מושכל ב- Perusall. שאלות טובות הן שאלות המשקפות **חשיבה ביקורתית ואמורות לעורר דיון בכיתה**. במהלך השיעור נבחר יחד מספר שאלות מרכזיות בהן נרצה לדון.

את הקריאה יש לעשות ב- Perusall ולהגיב על גבי הטקסט. ניתן לצרף לקריאה קישור למקורות אחרים (כתבה בעיתון, סרט שראיתן וכו') – ובלבד שהשאלה נוגעת למקור זה (למשל, התנגשות של הכתבה והטקסט שקראתן). יש לסיים את הקריאה עד יום שני ב-00:00 בערב בשבוע של השיעור (בסמסטר ב', עד מוצ"ש) זאת על מנת שאוכל לקרוא את ההערות מראש ולהגיב עליהן.

השתתפות בשיעור

השתתפות הסטודנטיות היא חיונית ליצירת אווירת למידה פורייה. מצופה מכל הסטודנטיות להשתתף בדיונים בשיעור על בסיס קבוע. ההשתתפות צריכה לשקף הבנה של חומר הקריאה. איכות ההשתתפות קובעת – לא מידת ההשתלטות על הדיון. מהי השתתפות איכותית? השתתפות שקשובה למהלך הדיון, מגיבה לנקודות שהועלו ומקדמת את הדיון על-ידי הוספת רעיונות, ראיות ו/או נקודות מבט חדשים. מוערכות במיוחד הערות שמעוררות שאלות, שחותרות תחת הדעה הרווחת בכיתה (לרבות אילו המותחות ביקורת על דעתו של המרצה) תוך התבססות על חומרי הקריאה ועל מקורות אחרים של ראיות מחקריות. רצוי להימנע מהערות שנפתחות באמירה כגון "לא הספקתי לעיין במאמר, אולם..."

מצגות (50% מהציון)

חצי השעה האחרונה של כל שיעור תוקדש למצגות סטודנטיות. כל סטודנטית תציג בפני הכיתה מצגת קצרה (כ- 15 דקות), העוסקת באחד הנושאים המופיעים בסילבוס. הרשמה לנושאים תתבצע דרך המודל. המצגת צריכה לכלול את עיקרי התופעה המדוברת. כמו כן, המצגת צריכה לכלול התייחסות לסוגיה מדעית רלוונטית הנוגעת לתופעה (למשל, אם מדובר באבחנה, הסוגייה יכולה לעסוק בשאלה מדעית ספציפית הנוגעת לאבחנה, בדרכי אבחנה, בטיפול וכו'). לשם כך, המצגת צריכה לכלול הצגה של מאמר **מדעי** (אמפירי) העוסק בתופעה זו. המאמר צריך להיות משנת 2017 ואילך. את המצגת יש לשלוח לכלל הסטודנטיות. יש לשלוח לי את המאמר לאישור שבוע לפני ההצגה. מי שיזדקק לעזרה במציאת מאמרים מוזמן לפנות אלי.

כתבי עת לדוגמה:

Development and Psychopathology

Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology

Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry

Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines

Journal of Abnormal Child Psychology

עבודה מסכמת (ניתוח מקרה) – 50% מהציון
בסוף השנה תדרשו להגיש עבודה מסכמת שמשקפת את היקף הידע שרכשתם בקורס.

נוכחות
הנוכחות בקורס היא חובה. ניתן להיעדר משני שיעורים לכל היותר על-פי כללי האוניברסיטה. בכל מקרה של היעדרות יש להודיע מראש. גם במקרה של היעדרות, יש להגיש שאלה לשיעור!

ציון עובר בקורס: 65.

התאמות למשרתי המילואים במסגרת מלחמת "חרבות ברזל"

1. השיעורים יוקלטו במלואם.
2. אין חובת הגשת קריאה לשיעור (אך מומלץ מאוד לקרוא את החומר).
3. משרתי המילואים יציגו את המצגות מאוחר ככל האפשר בסמסטר, או בסמסטר ב', על מנת לאפשר להתכונן כהלכה.

- Beauchaine, T. P., Constantino, J. N., & Hayden, E. P. (2018). Psychiatry and developmental psychopathology: Unifying themes and future directions. *Comprehensive Psychiatry*, 87, 143–152. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2018.10.014>
- Beauchaine, T. P., & Hinshaw, S. P. (2017). *Child and Adolescent Psychopathology*. New York: John Wiley & Sons, Incorporated.
- Kendall, P. C., & Butcher, J. N. (2018). *APA handbook of psychopathology. Volume 2 Child and adolescent psychopathology*. Washington D.C.: American Psychological Association.
- King, R. A., Fisher, P. W., Bloch, M. H., Thies, A. P., & Schwab-Stone, M. E. (2017). Psychiatric Examination of the Infant, Child, and Adolescent. In B. J. Sadock, V. A. Sadock, & P. Ruiz (Eds.), *Kaplan and Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry*. Wolters Kluwer Health.
- Masten, A. S. (2013). Risk and resilience in development. In *Oxford Library of Psychology. The Oxford handbook of developmental psychology, Vol. 2: Self and other* (pp. 579–607). New York, NY, US: Oxford University Press.
- Merrell, K. W., Ervin, R. A., & Peacock, G. G. (2011). *School Psychology for the 21st Century: Foundations and Practices*. Guilford Press.
- Stifter, C., & Dollar, J. (2016). Temperament and Developmental Psychopathology. In D. Cicchetti (Ed.), *Developmental Psychopathology* (pp. 1–62). Hoboken, NJ, USA: John Wiley & Sons, Inc. doi: [10.1002/9781119125556.devpsy411](https://doi.org/10.1002/9781119125556.devpsy411)
- Wilmshurst, L. A. (2017). *Child and Adolescent Psychopathology: A Casebook*. SAGE Publications.